

TELEGRAFUL ROMÂN.

apare Marți, Juc și Sâmbătă

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archiepiscopale Sibiu strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din cauza sf. sărbători a „sf. Nicolae”, Nrul procsim al fôiei nôtre va apăre Sâmbătă în 21 Decembre v. a. c.

Sibiu, 4 Decembre, 1895.

În zilele trecute parlamentul țerei nôtre a luat ferii, și atențiunea generală este acuma îndreptată asupra restaurațiunilor din comitate.

Mai avem 15 zile până la anul nou după calendariul gregorian, acest rest al anului va fi întrebuintat pentru alegerea amplotiaților comitatensi.

Românii în timpul din urmă au desvoltat-o activitate mai intensivă în afacerile comitatense, și noi am luat cu plăcere notiță despre activitatea acésta a românilor, chemată a deschide o nouă eră în viața nôtă publică.

Dela începutul erei constituționale am fost pentru activitate pe toate terenele, deci și pentru alegerile parlamentare.

Pasivitatea pôte avé rezultate bune, numai dacă e esecutabilă, în cazul contrariu ea demoraliză și în loc de a face bine, produce rele imense de mari.

Pasivitatea românilor nu a putut opri carul statului. Ungaria pôte să fi fost genată de pasivitatea românilor, desvoltarea ei înse nu a stat locului, ea a mers înainte și ați vedem, că șovinismul a mers așa de departe, încât Ungaria are vot decisiv și în afacerile rezervate ministrului de esterne.

În cele interne noi am fost reduși la o rolă de tot tristă, administrațiunea cu tot sistemul electoral din municipii, este în mâna guvernului, instrucțiunea publică e pe calea de a ajunge în mâna guvernului, și prin legile cele nouă bisericesci e intenționat, să ni se dea lovitură cea mai crâncenă, să ne deslipescă poporul de biserică și de preoțime.

Politica nôtă cea mare croită după calapod străin, măsurată forțelor, de cari poporul nu dispune, ne-a dus până la temniță, de unde ne-a eliberat grația regelui.

Ați politica nôtă a intrat în cadrele reale ale minții sănătoșe.

Activitatea în comitate va avea rezultate binefăcătore pentru poporul nostru. Acuma deocamdată nu vom înregistra mari rezultate. Fața comitatului nu se va schimba la alegerile de acuma. Românii nu vor puté scôte mai mulți amplotiați, dară nici nu căutăm pentru acuma aici rezultatele activității nôtă.

În campania electorală a comitatelor ne-a succes să aducem poporul sub conducerea inteligenței nôtă, să l disciplinăm în cele naționale, și să-i insuflăm entuziasm pentru cauza națională.

Poporul a urmat sfaturilor inteligenței, și ați mâne nu va mai fi român, carele să mērgă orbis, după comanda solgăbirăilor și a notarilor streini de nēmul nostru și de interesele nôtă naționale.

Activitatea nôtă nu a plăcut multora dintre conlogutorii nostri.

A luat notiță de ea pressa magiară, dară a luat notiță și pressa germană, în special s'a supērat un diariu german de aici, și a luat hotărâtă pozițiune față de unele alegeri, însnuând românilor exclusivism național, care pôte fi în defavorul lor.

Nu înțelegem supērea diariului german din loc, mai puțin înțelegem amenințarea, care se face printre șiruri.

Când vom vorbi despre exclusivism național, atunci vom întorce fôia, și vom afla exclusivism național tocmai la compatrioții sași din Sibiu.

Vom trece peste puținele posturi rezervate în comitat românilor, cari nu stau în nici o proporțiune cu numărul populațiunii, și vom pune atunci întrebarea: câte oficii sunt rezervate pentru români la magistratul din Sibiu, și de ce categorie sunt ele?

Până acuma noi românii nu am fost exclusiviști. Câțiva reprezentanți în cercul Mercurii nu schimbă situațiunea, nu va fi deci trebuință de atacarea pactului dintre noi și sașii din acest comitat. Și nu va fi trebuință cu atât mai vērtoș, cu cât în al doilea for acele alegeri au fost deja mulate.

Luăm notiță însă de amenințarea, care ni se face. Ea este signatura potrivită a situațiunii, și va deschide și ochii acelor, cari până acuma nu au voit să vadă limpede.

Revista politică.

„Neue Freie Presse” scrie: Constituțiunea comisiunii turcesci pentru reformele din Macedonia n'a găsit o primire favorabilă în România. Cum ni se scrie din București a produs multă nemulțămire faptul, că în acésta comisie sunt, cei drept, consilii din Grecia, Serbia și Bulgaria, și că hotăririle acestora au fost notificate din partea reprezentanților diplomațici ai statelor numite, că pórta însă a ținut de tot superfluu, să i dea și guvernului român ore-care influință asupra propunerilor și hotăririlor acestei comisiuni de reforme. Țințarii sau Macedo-Românii, cari locuiesc în Macedonia, cari au fost totdeauna supuși credincioși ai Sultanului, sunt și în număr egali cu celelalte naționalități din Macedonia. Afară de acésta România a cheltuit în tot anul sume mari pentru susținerea școlilor din Macedonia și posedă prin urmare acelaș drept la regularea relațiunilor de drept naționale și bisericesci ale conaționalilor săi de sub stăpânirea turcescă, ca și Grecia, Sērbia și Bulgaria. Guvernul din București are de gând să reclame, ca să ia și el parte la comisia de reforme pentru Macedonia. S'a hotărât tot de odată și în reuniunea „Drita” a Macedo-românilor și Albanesilor, cari locuiesc în București, să se facă o petițiune directă către Sultanul, în care să se ceară pentru supușii turcesci de naționalitatea română și albanesă același drepturi, ca și pentru Grecii, Sērbii și Bulgarii Macedoniei în ce privește introducerea limbilor lor naționale în bisericile și școlile lor. O asemenea petițiune e vorba să se adreseze și patriarhului din Constantinopol.

Causa Macedo-Românilor și a Albanesilor e foarte dreaptă. Bine face

guvernul din România, că și reclamă dreptul său; bune sunt și petițiile acelor Macedo-români, cari locuiesc în România. Este în tot cazul o mare greșală, că România n'a fost invitată să și trimită reprezentantul său în comisia de reforme pentru Macedonia. Sperăm, că acésta greșală să va repara cât mai curēnd pentru binele iubiților nostri frați din Macedonia!

In Reichstagul german s'a pronunțat și lumea oficiōșă în cauza social-democrațiilor. Deputatul Stumm a calificat socialdemocrația ca o înăscută lesa maiestatis; el a regretat retragerea fostului ministru Kōller, și a esprimit deplina sa recunoscință față cu dispozițiile luate de dēnsul contra socialiștilor și speranța, că succesorul acestuia, dl de Recke, va apuca pe aceleași căi, și că îl va sprigini întreg guvernul.

Cancelarul imperiului, principele Hohenlohe, a ținut: Am înainte mea o hârtie cu titlul: „Pentru apērare și rezistență”; acésta e vorbirea festivă alui Liebknecht din 22 Octombrie 1871, ținută în conferința populară din Königsberg. Într'ēnsa stau următoarele cuvinte: „Cuvēntul patrie, care-l purtați voi prin gură, n'are nici un creșēmēt pentru noi. Patrie în înțelesul vostru este pentru noi un punct de vedere superat, un concept reacționar, dușman culturii!! — Bakunin n'a ținut acésta vorbire. Mai departe a dat dep. Bebel esprime pārerii, că eu am fost îndemnat la espicările mele recente despre social-democrație prin vorbirea dep. Kardorff. E o greșală. Eu am vorbit în discursul meu despre motivele unei persecuțiuni mai aspre a social-democrațiilor și transgresiunilor lor. Noi avem deplin motiv, să pāșim contra social-democrației și dacă s'au pronunțat cuvinte de indignare contra procedurii social-democrației și într'un loc anumit (corōna, Red.) aceste cuvinte de indignare au fost pe deplin îndreptățite, și eu mă voi u păzi,

FOIȚA.

Insemnătatea meseriilor. *)

Onorată adunare! Multe și mari sunt neajunsurile, cari bântuiesc poporul nostru românesc; nenumărate și greu simțite sunt lipsele și suferințele, cu cari trebuie să se lupte el, mai cu sēmă în aceste vremuri de grea încercare!

Și dacă stăm să ne cugetăm puțin, pentru-ce atâtea neajunsuri, lipse

*) Capabilul și neobositul profesor din Brașov, Arsenie Vlaicu, (autorul mai multor cărți de școlă și al interesantului op, unic în felul său în limba română, al Merceologiei) a tratat acésta lucrare cu ocaziunea adunării generale a despărțēmētului I (Brașov) al „Asociațiunii transilvane”, ținută la 5/17 Novembre 1895, în Feldiōra. O reproducem și noi după „Gazeta Transilvaniei”, întâi pentru valoarea ei intrinsecă, al doilea, pentru-că privește o chestiune practică, de care românii se interesază foarte puțin — tot spre rēul lor.

Red.

și suferințe, pentru ce atâtea luptă des-nădăjduită pe bietul român, care dōră încă e om, ca toți omenii și dōră luptele și sbuciumările lui încă-l îndreptătesc și pe el la o sōrte mai bună, aflăm mai cu samă două cause de căpēnenie: Una zace în împrejurările sociale-politice vitrege, în cari trăim mai cu sēmă noi românii, eră alta, cu durere trebuie să o mărturisim, zace în firea și în indeletnicirile nôtă românesci. Eu nu voi încerca de astă-dată să cercetez cauzele sociale-politice atât de măștere și apăsătore pentru noi, în cari nemilōșă sōrte ne a aruncat cu vina, sau fără vina nôtă, ci voi analiza în cele următoare întru cât poporul român suferă și trebuie să suferă în unele privințe din vina lui, și ce ar trebui să facă, ca cel puțin în cēsul al unspredecelea să și pōtă croi o sōrte mai bună. Vrēu să vă vorbesc ceva despre: Insemnătatea meseriilor.

Onorată adunare! Cu toți scim, că străbunii nostri romani, sau poporul împērat, precum avēu obiceiul să-i numescă în vremile vechi, între nenumăratele obiceiuri bune și frumoșe avea

și unul rēu: — nu se putēu nici decum indeletnici cu meseriile. Acest lucru îl lāsau ei pe sama sclavilor și supușilor lor, cari formau nisce corporațiuni separate nu numai cu traiul și locuința, ci chiar și cu numele și cu vađa. Singura meserie de arme era privită ca cea mai de frunte și ținută în mare cinste, celelalte, dacă nu disprețuite, cel puțin vēdute peste umēr din partea fruntașilor. Meseriașul era privit, ca om de rēnd, pe care natura nu l'a învrednicit a se înălța și el la cinste și la demnitate omenescă. Soldatul era, tot ce era pe acele vremuri, trecute de mii de ani.

Așa erau pe atunci trebuințele și spiritul timpului. De atunci timpurile s'au schimbat, omenii au început să recunoscă tot mai mult, că meseria este „plug de aur” nu numai pentru omul singuratic, ci și pentru popōre. Și ajungēnd omenii la acésta frumōșă convingere, s'au pus cu trup cu suflet pe meserii, din ele au desvoltat fabricile cele mari și numeroșe, industria a dat naștere comerțului celui însemnat, și astfel popōre mici la număr,

din țeri nu prea bogate, au ajuns în zilele nôtă să domnescă lumea prin bogățiile lor.

Numai poporul românesc, sciind pôte, că „suntem fii de împărați, deși calici patentati”, mai ține ați morțis la nenorocita idee, că „meseria dejosese pe om”, și în loc să pună mâna pe cōrnele „plugului de aur”, muncese amar cu plugul de lemn, numai când l'au rēsbīt necasurile, ne-sciind încātră să apuce, se hotăresce a-se apuca de meserie, dar și atunci numai cu inima de jumătate, hotărât, ca îndată ce i-se va da prilej, să și pună meseria de cui.

Esistă la noi două feluri de omeni cu așteptări diferite, dar cu toți uniți în privința punctului, că fie ce va fi, numai meseriași să nu și vadă copii. Unii, îngroziți de tot ce e nou și lor până aci necunoscut, merg înainte dicēnd: „Cum a trăit tata, așa am să trăesc și eu și tot așa vor trăi și copiii mei”. Alții, adimeniți de traiul bun închipuit și de fericirea „domnilor”, cum numesc ei pe omenii cu carte, țin, ca și pe copiii

d'a urma sfatului dlui Bebel și de a reținea respectivul loc, de a da expresiune acestei indignări și pe viitor în chipul cel mai puternic.

Bătrânul cancelar a pronunțat aceste cuvinte cu o rezoluțiune atât de neobicinuită și cu o vioiciune atât de mare, precum n'a făcut-o el încă nici odată în Reichstag.

Dep. Bebel: Dl cancelar a șis, că se va păzi, de a reținea respectivul loc (Coróna), de a și da expresie indignării sale și pe viitor contra social-democraților. E bine, că știm acésta; cel puțin lucrul e clar. Să vede, că numai e glumă: socialdemocrații trebuie, că au devenit foarte periculoși pentru Germania, dacă chiar și bătrânul cancelar se exprimă atât de aprig!

* * *

În săptămâna trecută s'au ocupat 5 parlamente în același timp și aproape exclusiv cu chestii militare — un lucru foarte caracteristic pentru poreclita eră de pace. În Paris, în Berlin, în Roma, în Madrid și în München s'au ocupat deputații cu chestii din resortul ministeriului de război. În camera franceză ministrul de război Godefroy Cavaignac și-a dezvoltat pentru întâia dată părerile sale administrative militare. În Reichstagul german ministrul Bronsart de Schellendorf bombardând asupra socialiştilor a accentuat spiritul militar, care ar fi chemat să facă ordine. În Roma nu s'a vorbit decât numai despre catastrofa italienilor la Amba-Aladji. În Madrid s'a vorbit în cameră despre dubioasă situație a mareșalului Martinez Campos în Havana. — Sunt foarte instructive pentru armați părerile ministrului Cavaignac asupra dispozițiilor, luate de dînsul cu privire la îngrijirea soldaților pe câmpul de luptă și anume aprovizionarea soldaților cu conserve de carne. Germania susține cu mari cheltuieli trei fabrici mari pentru acest scop în Mainz, Spandau și Posen; Austro-Ungaria n'a acceptat nici odată pregătirea conservelor în regie proprie, ci, fără de a face mari cheltuieli cu înființarea fabricilor a lăsat acésta producție pe sôma industriei private, și s'a dovedit că acest lucru e foarte practic, pentru că e mai ieftin și conservele sunt foarte bune — fiind concurență între liferanți. Franța, care a importat pân' acum mai tot din America, vrea să adopte sistemul Austro-Ungariei. Ministrul de război deja din anul trecut a încetat cu importarea conservelor din America, pentru că bietul soldat nusciamânâncă. Acum însă fiind industria privată ministrul va avea omenii sei, cari vor controla prepararea conservelor, care se va face numai în țară. — Are și statul nostru multe instituții superioare celorlalte state.

* * *

lor numai domni și érași domni să-i facă.

Ei vénéază orbiș după acest vis de aur al lor, fără să țină samă de puterile și de împrejurările, în cari trăesc. Devisa lor este: „vréu să scap copiii mei de-a munci cu mâinile, ca noi, mâncând pâne amară, și să i fac domni“. În ochii lor numai munca cu mâinile e muncă adevărată, munca cu capul este în ochii lor o jucărie numai. Ei uită, că munca și oboséla minții este mai grea și mai chinătoare, decât munca și oboséla trupescă. Nu știu, că somnul copleșește ușor trupul ostenit, pe când mintea obosită nu o prinde somnul, decât cu anevoe, și și atunci mai mult târbăcesce pe om, decât să-l odihnéscă.

Cei dintâi din aceste două soiuri de oameni sunt lipsiți de focul sfânt al înaintării, și în creierul lor strimt nu încapă nici de cum ideea, că ar putea fi ceva mai bun, decât sôrtea lor de ađi. De aci tâmpirea simțului pentru tot ce e bun și frumos. Cei din urmă érași își fac aripi sburătoare și voesc să se înalțe cu mult prea

Lupta dintre marchizul Cabrinana denunțătorul matrapazlicurilor comise de unii consilieri comunali din Madrid, și acești onorabili părinți ai capitalei Spaniei, ia proporțiuni interesante. Pentru că denunțătorul trebuie să trecă acum printr'un proces cu persoanele învinovățite, societatea comercianților din Madrid a deschis o subscripțiune publică pentru stringerea cheltuelilor necesare și 50 000 de persoane s'au și grăbit să-și trimită contribuțiunile. De altă parte s'a organizat Luni, o manifestație populară de protestare contra consiliului comunal, manifestație la care au luat parte toate personagiile politice importante, nobilimea, preoțiimea, reprezentanții științei și artelor, ai presei, studenți, negustori, liberali, carliști, republicani și disidenți conservatori.

Marchizul Cabrinana e un tânăr gentilom, cunoscut până acum numai ca sportsman. Intr'un șir de articoli publicați în două ziare răspândite, Liberal și Imparcial, și iscălite de dînsul, marchizul a dat în vilég Panama consilierilor comunali din Spania. Éta câteva din acuzațiunile sale: Unul din consilieri a angajat un număr de gardiști municipali, și i-a întrebuintat ca servitori în casa sa; un altul a creat șase posturi gras retribuite, în care a numit pe cei șase fii ai săi; un al treilea a uitat să închirieze un stabiliment de petreceri, care aparține primăriei și s'a instalat acolo cu familia sa; un al patrulea a oferit unor proprietari escpropiați mijlocirea sa pentru a obține despăgubiri fabuloase, etc. etc.

Printre cei acușați figuréază și dl Bosch, fost primar al Madridului și actualmente ministru al lucrărilor publice.

Suma hoțiilor descoperite până acum se ridică la 30 de milioane pe setas și lista nu este încă încheiată. Consilierii acușați nu se pot disculpa altfel decât atribuindu-și reciproc vinovăția; unul dintr'ênșii a at în judecată pe actualul primar, contele de Penalvez. Se mai spune, că mulți foști primari vor fi chemați la bara justiției.

În primul consiliu de miniștri ținut după descoperirea Panamalei, dl Bosch, ministrul lucrărilor publice, a șis colegilor săi:

— Sunt dator să mă apăr ca ministru și ca cetățén. Portofoliul îmi îngrădește libertatea. Il depun deci.

Ministrul de justiție, dl Romero Robledo, adause:

— Demisionez și eu, căci sunt acusat de a fi luat apărarea consilierilor municipali învinovății de opinia publică.

— Nu se pôte. răspunde dl Canovas, ministrul-președinte, nu puteți demisiona. Unde am ajunge, dacă denunțarea unui particular ar puté ră-

sturna un minister! Trebuie să așteptăm ca justiția să se pronunțe.

Toți ministrii au adoptat vederea acésta.

Dl Bosch nu pôte fi chemat în judecată fără autorizația parlamentului; se așteptă deci cu nerăbdare apropiata sesiune parlamentară.

„Tribuna“.

În săptămâna trecută diarul anarchiștilor, „Tribuna“, a avut trei zile, festive, trei zile de bucurie.

În trei numeri a tăbărât ea asupra Escelenției Sale metropolitului nostru, împlinindu-și în acest chip punctul principal din programul său, și dorința cea mai ferbinte a ómenilor, cari de present o conduc.

Cari de present o conduc, șicem, și acei ómeni ađinu mai reprezintă pe nime.

Diarul „Tribuna“ e sequestrat judecătorește, nu mai e organul partidului național, ci vegetéază ad hoc, până când procesul va trece prin fururile judecătorești.

Atacurile asupra Escelenției Sale sunt deci pe lângă altele și un bun reclame pentru a mai înmulți abonamentele.

Acésta i a fost meseria, și cât va mai dăinui, tot cu acésta va rămânea.

Ansă la atacuri a dat un candidat de învățatoriu, care a susținut în „Tribuna“, că Escelenția Sa metropolitului nostru l'a destituit din postul seu la porunca ministrului.

După informațiunile noastre lucrul se are în chipul următoriu:

Ministrul deculte a adus la cunoscința consistoriului, că „Ilariu Tulbureanu“ e pus sub acușă criminală pentru agitațiuni, și a cerut disciplinarea lui.

„Ilariu Tulbureanu“ a trecut mai ani trecuți dela biserica greco-catolică la a noastră din speculă, că va ajunge la vre-un post de învățatoriu mai bun.

Ne având calificațiunea de a fi instituit în ordine la școlele noastre, în lipsă de alți învățatori, în ordine calificați, a fost tolerat la școle de ale noastre pare-ni se în tractul Clujului și în cel al Dobrei, dar cu finea anului scolar trecut a eșit din ori ce aplicare de învățatoriu.

Consistoriul deci a răspuns la cercarea ministrului, că Ilariu Tulbureanu în anul scolariu curent nu ocupă nici un fel de funcțiune la școlele noastre.

Peste câteva zile vine dela oficiul protopresbiterial al tractului Orăștiei înștiințarea, că în comuna Dênculmare este instituit de învățatoriu în mod provisoriu Ilariu Tulbureanu; Consistoriul însă în considerare, că numitul individ este pus sub acușă criminală, n'a aprobat acésta provisiune.

Tulbureanu deci n'a fost nici instituit prin consistoriu, ca autoritate

competentă, prin urmare nici destituit, ci a fost simplu eschis dela aplicabilitatea la școlele noastre, și acésta din incidentul afacerii lui criminale.

Șcim și aceea, că Escelenția Sa metropolitul, ocupat cu alte afaceri importante și urgente, n'a luat parte la ședința consistorială, în carea s'a petrecut afacerea lui Tulbureanu.

Din acest incident a scris „Tribuna“ cele mai murdare atacuri la persoana Escelenției Sale, și a publicat și o declarațiune injurióasă asupra Escelenției Sale, declarațiune subscrisă de Ilariu Tulbureanu.

„Tribuna“ fără îndoială a știut starea lucrului cu acel individ, și totuși a publicat injuriile la adresa metropolitului nostru, căci — cum șiserăm — acesta e punctul cardinal din programul ei.

Nu suntem autorizați ca din actele consistoriale să facem obiect de discușione diaristică; una însă trebuie să o spunem în interesul adevărului.

„Tribuna“ strigă în gura mare, ca preoții și învățatori să se feréscă să nu fie denunciați guvernului, căci metropolitul nostru la porunca guvernului se face gendarm, și i scóte pe strade cu muere și copii în capul iernei.

Acésta e o calumnie grosolană. Noi șcim tocmai contrariul, că cu toate pretensiunile guvernului, învățatorii instituiți în mod definitiv n'au fost suspendați nici chiar când erau puși sub acușă criminală, ci consistoriul s'a pus totdeauna în rezervă până la comunicarea sentenței judecătorești cu toate actele, ca din aceste să vadă și să judece, încât trebuie să mai vină și el cu eventuale pedepse disciplinare.

Atacă în alt număr „Tribuna“ pe Escelenția Sa și din incidentul cerculariului, prin care se eschid din școlele noastre cântecele agitátore, cari se refer la situațiunea noastră politică.

Înțelegem furia „Tribunei“. Școlele au să fie după gustul „Tribunei“ cuiburi de agitațiuni politice mai ales în situațiunea grea de ađi, ca guvernul să aibă plausibile motive de a le sugruma. În astfel de cas tot „Tribuna“ ar striga asupra Escelenției Sale, că n'a știut lua preventiv măsuri, ca școlele să rămână la rolul lor cultivatoriu și educativ, lăsând, firesce, politica în grigea ómenilor, cari ađi sunt aici, mâne peste graniță, precum le vine mai bine.

Înainte „Tribunei“ nu e sântă nici școla, nici biserica, și agitațiunea ei a mers așa de departe, încât un învățatoriu poporal — ucenic al ei — a cetit în biserică în loc de „Cazanie“ diarul „Fóia Poporului“.

Deocamdată atâta; ne rezervăm însă a reveni și a aréta mai special, ce bune intențiuni au pentru biserica noastră actualii ómeni dela „Tribuna“.

tare în vésduh, uitând că este cu mult mai dureros și mai periculos a cădea din înălțime.

Celor dintâi ori-ce idee nouă, ori-ce indeletnicire și ocupațiune, care nu este a lor, li se pare prea sus și cu neputință de ajuns; celor din urmă tot ce nu se ține de „domnie“ li-se pare prea puțin și nedemn de a și mai bate capul să o ajungă. Unii sunt cu ideile lor mai pe jos de calea de mijloc, ceilalți sbóra cu gândurile cu mult prea sus, și de aci urméză și pentru unii și pentru alții o stare de nefericire și desnădăjduire, care amenință cu ruină materială și morală.

Căci ce se întémplă?

Se luăm de pildă pe un țeran, care din neam în neam a ținut la vorbele: „Cum a trăit tata, voi trăi și eu.“ El are dela Dumnezeu o căsiórá, câteva capete de vite și câteva jugere de pământ, care lucrându-l din noapte până în noapte cu soția sa, îi aduce atâta venit, cât să pótă trăi el cu soția și cu cei 3—4 copii mici, ce i-a dat Dumnezeu.

La început economia merge bine, n'are omul nostru mult de vëndut, caci îi trebuie pentru hrană, dar are de ajuns, ca să și cumpere cele de lipsă în casă și la economie și peste acésta să-și plătéscă dările cele grele. De pus la o parte nu prea pune el, căci mulțumindu-se cu puțin, an de an una peste alta nu are să ducă lipsă. Când au mai crescut puțin copiii după ce cu mare greu și amară-eiune a fost silit să-i vadă căți-va ani „furénd timpul“ pe la școlă, — cum șice el — haide cu el la economie. În loc de 4 mâni, lucréază acum 10—12 mâni pe același loc, dacă nu cumva mai pôte lua ceva în aréndă. Trebuințele și cheltuelile casei cresc, dar omului nostru nu-i pasă, căci are acum brațe noue de muncă, cu ajutorul cărora pôte mai adaugă ceva, dar tare puțin, la moșie.

Vine însă timpul, când și copiii lui sunt chemați să închege casă și familia. Omul nostru, care la început avea de pildă 10 holde, are acum 20 holde, dar și trei feciori de însurat și o fată de măritat. E silit se dea

zestre feciorilor și fetei, ca om cu stare, cel puțin câte 3 holde, decă nu 4. E silit, șic, pentru că și feciorii și fata au să rămână tot plugari, ce a fost tata. Imparte la 4 copii deci 12 holde cel puțin, și lui îi mai rămân 8.

Acum se începe amarul. Vin bătrânețele, el numai pôte munci atâta, și din venitul mai mare din tinerețe, ajunge la bătrânețe în lipsă, deși nu tocmai mare, dar totuși destul de simțită. Ce fac însă copiii? Fia care are câte 3 holde și cu alte 3 ale celuilalt soț fac 6. După o muncă de 20—25 ani fie care familie mai agonisesc câte 6 holde, dar și are 3—4 copii de însurat și măritat. Din cele 12 holde imparte la 4 copii și opresce și pentru părinți. Dă câte două la 4 inși și părinții opresc 4 pe samă lor. Lipsa începe a crește.

Noii căsătoriți au acum câte 4 holde fie care. Până au copii de însurat, au 8, cari érași trebuie împărțite la 4 copii câte 1½ holde érá părinților le rămân numai 2 holde. Pof-tim și trăesc acum din 2 holde numai

Noutăți.

Bal. „Reuniunea femeilor române din Sibiu“ va ține balul său obișnuit în 8 Februarie st. n. 1896. Detainri mai de aproape la timpul său.

Fondul publicațiilor primăriei. „Timpul“ scrie: La atacurile nesăbuite ale presei colectiviste în privința acestui fond, dl N. Filipescu, fostul primar al capitalei, răspunde următoarele:

„Voința Națională“ ține ca, cu ori-ce preț, să sgândărească o cestiune, pe care o credeam îndestul lămurită, aceea a anunțurilor date de primăria capitalei ȋiarelor de peste munți.

Iori, „Voința“ a publicat o scrisoare a unui domn Silvestru Moldovan, care afirmă că aș fi spus, că am dat 500 lei țoi sale „Rândunica“ și că el nu a primit această subvenție.

Presupun, că acest domn trebuie să fie un nebun, care suferă de mania persecuțiunii, căci nici nu-l cunosc, nici n'am auzit până ađi, că ar fi existat vre-o gazetă „Rândunica“, și prin urmare n'am putut spune și n'am spus vre-odată, că ȋși fi dat măcar o centimă acestei foi.

Se mai pte încă, că acest domn să fie un agent pus la cale de colectiviști, pentru a alimenta o campanie, pe care au pornit-o împreună cu presa magară, într'un scop pe care îl presupui.

Ceea-ce este însă de necređut, e atitudinea domnului Aurelian, care ca președinte al comitetului, de care atiră „Voința“ mă acuză prin presă și imi pune întrebări, la care ar pute răspunde tot așa de bine ca și mine, ȋr ca președinte al comisiei interimare se face, că ingnorăză denunțările ȋiarului său.

Pentru a pune capet acestei stări de lucruri, am adresat ađi președintelui comisiei interimare această petițiune:

Domnule președinte!

ȋiarul „Voința Națională“, în două rânduri, a denunțat faptul grav, că fonduri ordonanțate pentru plata de anunțuri la ȋiare, n'ar fi ajuns la destinație.

Sunt încredințat că ignorați cele scrise de „Voința Națională“, căci altminterlea n'ați fi lăsat fără urmare o asemenea denunțare.

De aceea am ținut să vă aduc la cunoștință destăinuirile făcute de „Voința Națională“ ce sunt îndreptate în contra mea și nădăjduesc, că veți binevoi a sesiza justiția de această afacere.

Primiți, vă rog, domnule președinte, asigurarea distinsei mele considerațiuni.

N. Filipescu.

Cas de mörte. Otto Ivanovicu Oficial la tribunalul regiui, în numele său, precum și în numele fratelui și celelalte rudeni aduce cu inima înfrântă de durere la cunoștința tuturor, amicilor și cunoșcuților, că mult iubita sa soție *Elisaveta Ivanovicu* nasc. *Binder*, după un morb greu și îndelungat în 16 Decembrie a. c. la 6 ore dimineța în

Copiii acestora în familie vor avé însă numai câte 3 holde și după câțiva ani pte câte 6 holde fie care. Acestea trebuie ȋrași împărțite la 4 copii câte 1 holdă cel puțin, ca să pötă rămâne și la părinți 2 holde.

Noua familie are acum câte 2 holde fie-care, și apoi câte 4 holde; dar și acestea trebuiesc împărțite la 3—4 copii. Abia sunt de ajuns cele 4 holde să susțină o singură familie de 2 guri, dar nu 4—6 familii cum ar trebui.

Ce vedem așa dară? Vedem, că dacă prima familie a rămas cu 8 holde, a doua familie rămâne cu 4 holde, a treia familie ajunge la 2 holde și a patra familie, vrënd să dea și la copii ceva, este silită să rămână fără nimic. Fie-cine pte vedé cu ușurință, că după câteva generațiuni felul acesta de ómeni trebuie să ajungă la sapă de lemn, căci numărul membrilor acestor familii crește din neam în neam, mărimea pământului rămâne aceeași, dar se îmbucătătesc în părți tot mai mici.

Va ȋice cineva, pte, că și averea familiilor acelora va trebui să crească prin cumpărări noue și prin moșteniri.

virstă de 62 ani, provăduță cu sintele taine, a încetat din viață. Rămășițele defunței se vor înmormenta în 18 l. c. 3 ore d. a. în cimiterul gr. or. din suburbiul Iosefin. Sibiu, în 16 Decembrie 1895. (Strada Franciscanilor Nr. 6).

Averea lui Alecsandru Dumas.

După informațiile luate din foile sosite din Paris, Alecsandru Dumas, a lăsat o avere, ce se urcă aproape la suma de 3 milioane franci. Averea acésta se împartă între două fiice și mama sa mașteră, cu aceea observare, că acésta din urmă să folosescă numai interesele, după partea ce-i compete.

Biblioteca sa a lăsat-o unui nepot, dela tata sa cea mai mare, lui Alecsandru Lippmann. Să scie, că tatăl lui Dumas a murit sărac lipit. Când a fost pe patul de mörte i-a căduț din buzunariu o monetă de 20 fr., și atunci a ȋis bētrānii cātră fiul seu Dumas: „Veđi Alecsandre, asta e moneda cea de 20 franci, cu care am venit înainte de asta cu 50 ani în Paris. Nici acum nu am mai multă avere.“

Influența în Anglia. Din Londra se scrie, că în Anglia de mai mulți ani apare regulat în totă iarna un óspe neplăcut; acel óspe e influența. ȋiarul „British medical“ a făcut un raport pe baza datelor statistice și diagnostice din toate orașele mai mari din imperiu. În acesta se constată, că în părțile vestice și sud-vestice nu s'a ivit nici un cas de influență; din contră însă, din părțile nordice și ostice s'au ivit multe casuri; în ȋinutul Vestham și în unele părți din Surrey și în Vorkshire s'a lătit forțe tare influența. Acum de curēnd s'au ivit grele casuri în Liverpool, Birmingham și în Manchester. Numărul casurilor de mörte, în Londra s'a înmulțit de un timp încóce mai tare, decât în Liverpool și în Manchester. Mai departe se spune, că în Jorkshire și în Surrey influența și vara încă ȋși arată urmele sale.

Greutatea unui om sánētos. Cât cântăresce omul dacă e sánētos, acésta a arătat-o într'o formulă ușoră de înțeles reuniunea higienică din Berlin. La o lungime de 150 centimetri a corpului, greutatea normă e de 50 kilograme sau de un cântariu: crește apoi la fie-care centimetru din lungimea corpului cu un chilogram. De aceea un „om normal“ cântăresce atâtea kilograme, câți centimetri are el în lungime, peste un metru. Fie-care pte deci esact socoti, cât de greu este dēnsul. Dacă omul se simte sánētos, este vesel de vieđă și trāesce cumpătat, atunci n'are a face, dacă cântăresce mai mult, sau mai puțin ca un „om normal“.

Insușiri caracteristice în agricultura celor din America. În satele estine și forțe populate din America de multe-ori șed în vecinătate proprietari de diferite naționalități. Din forma cum ni se prezintă la prima vedere casa dimpreună cu curtea și din modul cum unii ȋși lucră pământurile ușor putem deduce, că de ce naționalitate e proprietariul cutarei case sau cutării agru.

Crește dară, însă creșterea acésta vine numai dela sărăcirea unuia și îmbogățirea celuilalt, căci mărimea pământului rămâne totdeauna aceeași neschimbată. Aceluia îi voiui mai spune, că pe când din 2 ómeni se fac în curēnd 6, de pildă, din cei patru copii se fac 16, din cei 16 copii se fac 64, și din cei 64 se fac nu mai puțin decât 256 ómeni. Învețații au satorit legea nestrămutată, că ómenii, ținēnd cont de cei ce mor, se înmulțesc ca 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256 ș. a. m. d. Averile însă, fără deosebire, abia dacă cresc după legea 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ș. a. m. d., și și acestea merg după ȋicala poporală: „ban la ban trage!“ Asemēnând așa dară înmulțirea poporului cu creșterea averilor, am avé de împărțit:

1 avere la	1 om
2 averi la	2 ómeni
3 „ „	4 „
4 „ „	8 „
5 „ „	16 „
6 „ „	32 „
7 „ „	64 „
8 „ „	128 „

Americanul lasă totdeauna înaintea casei sale pașițe și se silește în economia de câmp ca să producă cât de multe bucate. Englezii și germanii au dinaintea locuinței o prea frumoasă grădină cu flori, cultivă în mare măsură pomologia și verdețurile preste tot. Francezul sădește la tot casul vie pe locul său, să ocupă și cu cultivarea florilor, dar numai a acelora, pe cari le pte vinde cu preț în orașul cel mai apropiat. În jurul casei unui irlandez de regulă e murdărie, și cotețul de porci nu lipsește dela nici un. Din ale economiei produce cu îmbelșugare cartofi, curechiu și ovēs. Americanul e cât să pte de risipitor și locurile mai greu de lucrat le lasă pustii, pe când străinii, și mai ales aceia, în a căror patrie pământul e scump, folosesc toate rozórele.

Limba „Volapük“, despre care în timpul din urmă se credea, că nu mai există, acum de curēnd ȋrași a dat semne de vieťă. Societatea „Volapük“ din Belgia există încă și ađi. Ea a dat și o dovadă despre existența și despre aceea, că e încă în stare de a trăi, arangând în Courtray (în Flandria vestică) o expoziție mare de cărți, piese musicale și corespondențe de tot felul, cari toate erau scrise în limba „Volapük“.

Un stat în Europa. Mai toate cărțile geografice de învățământ au lipsă de o completare: ele până acum au ignorat cu totul, nici mai mult, nici mai puțin, decât un stat întreg din Europa. Acésta este republica Tavolava, de pe insula cu același nume, în apropierea stâncilor nord-ostice ale Sardiniei. Regele Sardiniei, Carol Albert renunță în a. 1833 la dreptul de suveranitate asupra insulei, în favorul familiei Carholoni, al căru cap domni sub numele Paul I aproape 50 de ani. După mörtea lui Paul I locuitorii din Tavolava au detronat pe următorul lui și au proclamat statul de republică. Noua republică trimise numai decât o deputațiune în Italia, ca guvernul să ia la cunoștință schimbarea regimului. Italia n'a fost contra. Președintele republicii Tavolava s'a ales pe ȋece ani. Și femeile au dreptul de alegere. Întrégă republica are numai 168 de locuitori.

Date despre limba germană. O colaliție a tuturor reuniunilor de etnografia lui Stolze, a hotărît încă înainte de asta cu 4 ani, a face o detaiată cercetare în domeniul limbei germane, cu scop de a constata cari dintre cuvinte, silabe și sunete obvin mai des în limba germană. Întreprinderea acésta au pornit-o cu intențiunea ca pe baza datelor câștigate să reformeze sistemul de stenografie. Acésta e o muncă uriașă. Au scrutat afară de opurile clasice și alte scrieri de specialitate și au constatat, că în acele obvin 10,906.325 cuvinte, pe cari o mie de lucrători le-a scris câte unul pe nisece foi, pe cari le au trimis spre prelucrare Bleuck, șefului prim dela oficiul de statistică din Berlin. S'a calculat că foile aceste puse una lângă alta ar acoperi în lungime un teritor de 1177 klm. ȋr literile scrise ar da un volum de 12 ori mai mare decât biblia.

9 averi la 256 ómeni

10 „ „ 512 „

Așa dară ori cine pte vedé unde duce acea nenorocită idee: „Cum a trăit tata...“. Ruina este limpede ca lumina ȋilei. Și dacă nu o simt așa de tare bētrānii, de sigur o vor simți în curēnd urmașii lor.

În aceste condiții ne mirăm, de ce nu pte da înainte poporul nostru; ne mirăm, de ce țeranul legat de gliă trāesce un traiu. care numai omenesc nu să pte numi; ne mirăm de unde vine, că ómenii nostri sunt atât de fricoși și de slugarnici față de fie-care tras-impins. Lipsa și numai lipsa e isvorul tuturor acestor insușiri de plâns ale lui.

Astfel de ómeni așa dară sapă neîncetat și fără să scie la grópa nemulului lor, și dacă pe lângă acestea mai vin și nenorociri, bóle ș. a. poporul agricol numai cu anevoie scóte bani, și este silit a-și vinde pe nimic până și vitele și uneltele de muncă.

(Va urma.)

Ca rezultat al scrutărilor au publicat, că cuvēntul „die“ obvine mai de multe ori, de 343.765 ori. Apoi cuvēntul „der“, de 337.001 ori, și în locul al treilea cuvēntul „und“. A 10-a parte din propoziții constau din patru cuvinte, a patra parte din 17 cuvinte. Cuvēntul compus care s'a însemnat ca mai de multeori obvenind este „Augenblick“ și anume de 2182 ori. Literile obvin mai des, după seria următoare: a, g, b, e, v, d.

Cum ȋși prtrec chinezii? Adevăratul chinez n'are obiceiul de a se plimba nici odată ca Europēnul. Dacă n'are ataceri, pe cari el le implinesce totdeauna în fugă, atunci stă și să odihnesce în casa lui. Rar poți vedea vara pe câmp câte un chinez, dar nici atunci nu se plimbă, ci aduă locuste în nisece cutii de hârtie, pe cari, după ce le duce acasă, le bagă în codă nisece fire de iarbă, ca se nu se pötă mișca. Așăđi apoi două locuste lângă olaltă și asmuță pe una în contra celeilalte, desfătuându-se în lupta acésta a locustelor. Petrecerea cea mai plăcută a chinezilor este liberarea locustelor. Se fac figuri forțe variate, avēnd mai ales forma unor fluturi. Acestea să atērnă de locuste, cari apoi se lasă să sbóre în aerul liber. Figurile acățate de ele produc atunci un sunet în aer. Este forțe lătit între ei și jocul cu pila (minjea), care o aruncă în sus cu picioarele și grijesc cu toții nu cumva să cadă jos. La jocul acesta i-au parte bētrāni și tineri. Jocul fetelor este de comun jocul domino. Tinerii jócă cărți. Cărțile de joc ale lor sunt cu mult mai mici, decât ale noastre; de obicei cu cam 2 cm. mai mici. Pe fie-care carte de joc sunt chipuri roșii și negre și alte semne diferite. Jocul în cărți, cu puține escepiuni, la ei se face pe bani. Mai au ei un joc, unde toți stau în jur de masă, pe care este un vas cu nisece figuri pătrate. Din vas scot pe rând câte-o figură, apoi întorc, pătratul și-l aruncă ȋrași în vas și după numerii de pe fața de sus câștigă, ori perde. Jocul cel mai vechiu este ciamu, pe care îl jócă numai în decursul prânului, ori după prân. Jocurile de comun se întēplă cu mult sgomot. Chinezii peste tot numai atunci ȋși petrec bine, când fac mult sgomot.

Pictorii cei mari au început toți dela mic. Un conducător al scólei scoțiene povesti o interesantă istoriă despre marele artist E. A. Walton. Venise la el într'o dimineța în atelier un tinēr din departare, ȋrind după sine un tablou în mărime naturală. „Veđi dta“, ȋise tinērul cātră Walton, „acesta e portretul fratelui meu, mort acum de curēnd. Eu îi sēmān lui, așa ca ou cu ou, numai cât el are favorite, pe când eu n'am. Deóre-ce frate-meu acum este mort, portretul lui nu mai e de nici un folos și de aceea aș voi ca portretul lui să me reprezinte pe mine; te rog deci să-i stergi barba, ca așa să fiu eu în acel portret reprezentat. ȋi plătesc bucuros 30 șilinge pentru lucru“. Walton zugrăvi ceva peste barba acelei figuri, așa încat străinul fu pe deplin mulțumit, și Walton primi prețul promis. „Precum veđi dta“, îi ȋise Walton, „în vieța mea de artist aceștia sunt cei dintăiu bani pe cari i-am primit — ca bārbier“.

O minune a secolului trecut. Scrierile academiilor franceze din anul 1729 fac amintire de un copil, care deja în etate de 7 ani era de 168 cm. înalt, avea barbă, vocea îi era de bass secund și preste tot avea aparița unui bărbat de 30 ani. Ducea pe umēr o greutate de 100 klgr. cu multă ușurință. Minunea s'a continuat în copilul acela. În etate de 8 ani era deja alb, ca o óie, după 2 ani au început ai tremura picioarele i-au picat toți dinții și mânilor i-au amorțit cu totul. În etate de 12 ani a murit în stare cea mai neputincioasă.

Haz. Dialog.
Pretinul: „Nu mai plānge pretine, reposata ta nevastă de sigur e în ceriu“.

Vēduvul: „Nu cred, frate să fi ajuns în ceriu; de ar fi acolo de sigur, că acum ar durdui.“

Loterie.

Sămbătă, în 14 Decembrie n. 1895.
Viena: 6 7 53 67 38
Timișóra: 5 43 82 51 34

szám. 20826/895

(217) 3-3

Pályázati hirdetés.

Az 1895 év végével Szabovármege választott tisztviselőinek megbízatása lejárván az 1887 évi XXI t. cz. 79 § a alapján a következők választás utján betöltendő állásokra nyitok pályázatot:

- 1. Alispán 2000 frt. fizetés 400 lakbér 300 frt. utáltalány.
2. főjegyző 1320 frt. fizetés 300 lakbér.
3. I. aljegyző 1100 frt. fizetés 200 lakbér.
4. II. aljegyző 900 frt. fizet. 200 lakbér.
5. III. aljegyző 750 frt. fizet. 150 lakbér.
6. tiszti ügyész 1200 frt. fizetés 200 lakbér.

- 7. pénztárnok 1200 frt. fizet. 200 lakbér.
8. ellenőr 900 frt. fizetés 200 lakbér.
9. árva-széki elnök 1320 frt. fizetés 300 lakbér.

10. 2 ávaszéki ülnök egyenként 1100 frt. fizetés 200 lakbér.

11. a központi, szászsebeji, szerdabelyi Szelistyei, és ujejházi, főszolgabírák egyenként 1100 frt. fizetés 200 frt. lakbér, 200 frt. utáltalány 100 frt. irodabér átalány és 100 frt. irodaátlány.

12. 6 szolgabíró a fennebbi járásokba egyenként 800 frt. fizetés és 150 frt. lakbér.

Az ezen állásokra pályázni ohajtók felhivatnak az 1883 évi I. t. cz. „ben előit minősítési okmányokkal ellátott folyamod-

ványokat f évi december 16-ig közzétlenül hozzám benyújtani.

A vármegyénél jelenleg alkalmazott tisztviselő, mivel minősítvényük igazolva van, kérvényüket okmányokkal felszerelni nem tartoznak.

Nagy-Szeben, 1895 december hó 4 én.

Reissenberger, alispán.

Ad Nr.pp. 585-1895. [122] 3-3

Concurs repetit.

In urma ordinului consistorial din 10 Octobree a. c. Nr. 6753 Bis prin acésta se escrie concurs repetit, pentru întregirea parochiei de clasa III-a Feneşel cu prediul Cerc, cu termin

de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele impreunate cu acest post dau un venit sigur anual 400 fl.

Doritorii de a competa la acest post, au a şi aşterne suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre subscrisului oficiu până la terminul prefipt dela care își pot lua informațiune, despre starea parochiei și a venitelor ei.

Oficiul protopresb. rom. gr. or al Clușului, în conțelegere cu comit. parochial.

Cluș, 6 Novembre 1895.

Tuliu Roșescu, protopresbiter.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobree 1895.

Table with multiple sections: Budapesta Predeal, Budapesta - Arad - Teiuș, Budapesta, gara de vest - Orșova - Verciorova, Cucerdea - Oșorheiu - Reg. s.ăs., Copșa-mică - Sibiu - Avrigh - Făgăraș, Ghiriș - Turda, Sibiu - Cisnădie, Brașov - Zernesci, Simeria (Piski) - Hunedóra, Brașov - Chezdi-Oșorheiu, Murăș-Ludoș - Bistrița, Arad - Timișóra, Simeria (Piski) - Petroșeni - Lupeni, Sighișóra - Odorheiu. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and stations.

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însem nă orele de nept